

bili lastno intelektualno zaledje. Premisa o prihodnosti komunizma je tako temeljila na stvaritvi nove »proletarske inteligence«,³ administrativne in strokovne skupine, ki bi vzniknila neposredno iz delavskega razreda. Delovala naj bi kot seme, s pomočjo katerega bi »vzniknil novi sovjetski človek, resnično nekontaminiran komunist, ki bi to nalogo izpolnjeval že od jaslic« (David-Fox, 1997: 102). V tem izrednem stanju, v katerem je izoblikovanje intelektualcev skozi usmerjeno izobraževanje postalo prioriteta naloga, je zavladala maksima lastnega učenja in poučevanja drugih. S to neskončno voljo po stvarjenju novega občestva, z intervencijo v bit družbe, se je odprl boj za prihodnost in osvoboditev človeštva. Lahko bi rekli, da so se partijski vodje v svojem delu v celoti poistovetili z mitološko podobo Prometeja, ki je človeku omogočil napredek, vendar za to plačal ceno mučeništva. Ta mit nam bo služil za okvirno osvetlitev zadrege intelektualca.

Težko bi zardili, da je interpretativni topos o Prometeju enoznačen, saj se avtorji vedno znova vračajo k tej mitološki podobi. Prva omemba (spretnega) titana Prometeja, ki mu je kot kazen za ukraden božji ogenj orel vsakodnevno skljuval nesmrtna jetra, se nahaja v Heziodovi Teogoniji. V grški mitologiji je zaslužen za človeško pridobitev civilizacijskih znanj in zvijačnosti, zlasti uporabnih ved, med drugim pisanja, matematike, kmetijstva, medicine in znanosti. Pri celotni drami okoli pridobitve vednosti in njenih nepredvidljivih posledic se vselej pozabi, da Prometej ni bil edinec, temveč je bil primoran shajati »s pogumnim Atlasom, slavljenim silakom Menojtjem ter brezupno naivnim Epimetejem« (Heziod, *Teogonija* 505–510),⁴ ki sprejme Zevsovo darilo, prvo žensko, omikano Pandoro za ženo.⁵ V osnovi zarišejo bratski titani strukturni okvir

3 Njen oris je odlično povzel že Fichte: to je stan, ki »posveti ves človekov čas vednosti, s katero nadzoruje in podpira dejanski napredek človeškega rodu nasploh.« (Fichte, 1984: 169)

4 Cit. po Hesiod, 2005: 42–43.

5 Etimološko izhaja Prometej iz gr. *Pro* (pred) *manthano* (učiti se, s prakso ali izkustvom, tudi pridobiti navado ali običaj) ter označuje prvotnega misleca, tistega s predznanjem, poznavalca, človeka, ki misli misli, vendar bi bilo mogoče tudi reči, da je Prometej opisuje razumski ideal, pa imamo pri Epimeteju oprava k njegovim nasprotjem. Gre za tistega, ki misli po dejanju, oziroma spozna ali razume stvari prepozno – gr. *epi* (po) *manthano*. Na tej pojmovni distinkciji med enim in drugim titanom temeljijo tudi običajne interpretacije njunih vlog. Nikakor ne gre za neustrezno razumevanje etimologije, vendar bi bilo mogoče tudi reči, da je Prometej že naučen, učenec, nekdo, ki deluje po vnaprej določenih vzorcih (nemščina ponuja odličen približek, *vorausdenkende* ali *vorbedacht*), medtem, ko bi za Epimeteja (*Nachbedacht*) lahko veljalo, da je tisti, ki je poučen, razmišlja in poučuje. V zadnji instanci bi za slednjega lahko celo trdili, da predstavlja dodatek k pojmovanju, nekaj nezvedljivega na golo mišljenje – njegov ostanek, odkrušek.

Pandora označuje hkrati *Allgeberin*, tisto, ki vse podarja, ter *Allbegabte*, tisto, ki je z vsem obdarjena, saj ji je vsak izmed bogov nekaj prispeval. Zanimivo že označevalna razlika pokaže na vlogo, ki jo odigra v mitu. Kot kazen za ukradeni ogenj ustvarijo bogovi prvo žensko Pandoro, ki jo skupaj s poso-